

Asia: VN/34856/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asia: VN/34856/2025 hallituksen esitys laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain (1297/2006) 6 §:n muuttamisesta

Nuorisoala ry edistää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat. Nuorisoalan jäsenenä on yli 130 nuorisojärjestöä ja muuta nuorisoalalla toimivaa yhteisöä - käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisoalan järjestöt.

Kiitämme ministeriötä mahdollisuudesta lausua.

Tiiviisti

- Esityksessä painotetaan lyhyen aikavälin valtiontaloudellisia hyötyjä, mutta aliarvioidaan pitkän aikavälin vaikutuksia ja siten myös sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta.
- Esityksestä puuttuu kokonaan sukupolvivaikutusten arviointi.

Yleisesti eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi valtion eläkerahastosta (VER) valtion talousarvioon vuosittain siirrettävää määrää 1,8 prosenttiyksiköllä vuodesta 2027 alkaen. Siirto olisi vuonna 2027 poikkeuksellisesti 65,7 prosenttia valtion eläkemenosta ja vuodesta 2028 alkaen pysyvästi 48,0 prosenttia (nykylain mukaan 46,2 %).

Esityksen tavoitteena on lisätä eläkemenojen katteeksi tehtäviä siirtoja ja vähentää valtion velanottotarvetta. Lisäsiirtojen suuruusluokka on arviolta noin 100 miljoonaa euroa vuodessa. Esityksen mukaan: "Tehtävillä siirroilla ei ole vaikutusta valtion nettovelka-asemaan, sillä valtion varallisuus vähenee siirtojen verran. Valtion nettovelka-asema saattaisi myös heikentyä, mikäli siirtojen myötä rahaston odotetut tuotot heikkenevät enemmän kuin valtionvelan korkomenot pienenevät siirron aikaansaaman pienemmän velkaantumisen myötä."

Nuorisola ry toteaa, että vaikka esitys sisältää merkittäviä pitkän aikavälin ja sukupolvivaikutuksiin liittyviä riskejä, ei niitä ole esityksessä riittävästi arvioitu.

Vaikutukset julkisen talouden kestävyteen pitkällä aikavälillä

Esityksessä todetaan, että lisäsiirrot vähentävät valtion velanottotarvetta lyhyellä aikavälillä, mutta kyse on julkisen sektorin sisäisestä siirrosta, jolla ei ole vaikutusta julkisen talouden rahoitustasapainoon kokonaisuutena. Esityksessä tunnistetaan, että lisäsiirrot:

- pienentävät rahaston varoja suoraan,
- vähentävät tulevia sijoitustuottoja,
- ja voivat heikentää rahaston riskinottoa sekä tuotto-odotusta.

Nuorisola ry pitää ongelmallisena, että esitys parantaa valtiontalouden tilannetta lyhyellä aikavälillä samalla, kun se voi heikentää julkisen talouden kestävyttä pitkällä aikavälillä. Valtion eläkerahaston arvioiden mukaan lisäsiirrot yhdessä aiempien päätösten kanssa voivat lisätä riskiä niin sanotulle pienenemiskierteelle, jossa rahaston nettosiirrot suhteessa varoihin kasvavat suuremmiksi kuin varojen tuotto.

Nykyisellään valtion eläkerahaston osakepaino on lähellä TyEL-rahastojen osakeallokaatioita mutta ero voi kasvaa jälkimmäisiin, sillä TyEL-laitosten osakepainon mahdollisuutta ehdotetaan kasvatettavaksi 10–15 prosenttia vuoden 2027 aikana voimaan tulevan eläkeuudistuksen johdosta. Nuorisola ry on myös ehdottanut yhdessä muiden nuorisjärjestöjen kanssa, että työeläkevarojen

sijoitusriskiä lisätään maltillisesti nostamalla osakepainoa 10 prosenttiyksiköllä ollen 55-60 prosenttia sijoitusomaisuuden arvosta. Nyt ehdotetut lisäsiirrot talousarvioon voivat valtion eläkerahaston mukaan johtaa riskitason laskemiseen, mikä puolestaan heikentää tuotto-odotuksia.

Vaikutukset sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen ja nuorten luottamukseen

Valtion eläkerahaston keskeinen tehtävä on tasata eläkemenojen rasiasta ajallisesti ja sukupolvien välillä. Esitetty muutos lisää rahaston käyttöä nykyisten menojen rahoittamiseen, mikä käytännössä siirtää taloudellista painetta tulevaisuuteen.

Nuoret ovat eläkejärjestelmän kannalta keskeinen ryhmä, sillä he ovat eläkejärjestelmän rahoittajia, ja heidän täytyy voida luottaa siihen, että jonain päivänä he myös itse pääsevät eläkkeelle. Päätökset, jotka heikentävät rahaston pitkän aikavälin kestävyyttä, voivat heikentää nuorten luottamusta eläkejärjestelmään sekä julkiseen talouteen ja yhteiskunnallisiin instituutioihin laajemmin.

Nuorisola ry katsoo, että esitys heikentää sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta, koska:

- rahastosta siirretään enemmän varoja nykyisiin menoihin,
- samalla vähennetään tulevaisuudessa käytettävissä olevaa puskuria,
- ja pienennetään sijoitustuottojen kertymää pitkällä aikavälillä.

Nuorisola ry kiinnittää huomiota siihen, että esityksessä ei arvioida riittävästi vaikutuksia eri sukupolviin tai nuoriin. Esityksessä olisi hyvä tehdä systemaattinen sukupolvivaikutusten arviointi.

Muut toteuttamisvaihtoehdot

Esityksessä on tarkasteltu vaihtoehtoa, jossa talousarviosiirtoja vähennettäisiin automaattisesti rahastointiasteen laskiessa alle 20 prosentin, mutta tätä ei esitetä toteutettavaksi.

Nuorisola ry katsoo, että tällaiset tai muut vastaavat mekanismit ovat perusteltuja, jotta rahaston pitkäaikainen tehtävä voidaan turvata ja ehkäistä pienenemiskierrettä tulevien sukupolvien asemaa suojaan.

Nuorisoala ry esittää, että:

- jatkovalmistelussa harkitaan vielä mekanismeja, jotka turvaavat rahaston kestävyuden, ja
- esitystä täydennetään sukupolvivaikutusten arviolla, ettei lyhyen aikavälin sopeutus heikennä nuorten asemaa kohtuuttomasti pitkällä aikavälillä.

Timperi Minja
Nuorisoala ry